

RIKSADVOKATEN

Statsadvokatene
Politimestrene

REF.:

VÅR REF.:

2012/01651-002 TAB/jaa
820.4

DATO:

22.08.2012

STRAFFESAKSBEHANDLINGEN I POLITIET I FØRSTE HALVÅR 2012 – RIKSADVOKATENS KOMMENTARER

1. Innledning

Riksadvokatens gjennomgang og vurderinger nedenfor bygger på tall fra Strasak for første halvår 2012. Omtalen er derfor i hovedsak begrenset til de målbare resultatene, dvs. oppklaringsprosent, saksbehandlingstid og restanser, dog slik at enkelte reaksjoner omhandles under pkt. 6. Vurderingene begrenses i all hovedsak til å gjelde resultatene på landsnivå.

2. Anmeldte forbrytelser

Tabellen nedenfor viser antall anmeldte forbrytelser første halvår 2012 sammenlignet med samme tidspunkt i fjor, fordelt på ulike forbrytelseskategorier.

Anmeldte forbrytelser (STRASAK JUS 068)

	Pr. 01.07.12	Pr. 01.07.11	Diff	Diff i %
Økonomi	3 793	3 305	488	14,8
Vinning	78 996	73 822	5 174	7,0
Vold	13 726	13 161	565	4,3
Sedelighet	2 418	2 165	253	11,7
Narkotika	22904	22 059	845	3,8
Skadeverk	7 736	8 023	-287	-3,6
Miljø	49	28		
Annen	5 439	5 692	-253	-4,4
U.saker	6 170	6 576	-406	-6,2
Sum totalt	141 231	134 831	6 400	4,7

Tabellen viser en økning på 6 400 anmeldte forbrytelser, eller 4,7 % sammenlignet med første halvår 2011. Oppgangen gjelder i all hovedsak vinningsforbrytelser, men også for sedelighet, vold og økonomiske forbrytelser er det registrert en oppgang.

Anmeldelser av grove tyverier fra person på offentlig sted økte fra 9 530 pr. 1. juli 2011 til 12 532 pr. første halvår 2012, dvs. en oppgang på 31,5 %. Sammenlignet med 1. halvår i 2010 har det vært en økning på hele 82 % av tyveri fra person på offentlig sted. Ca 75 % av disse tyveriene skjedde i Oslo politidistrikt. Samlet sett er det omtrent ingen endring i antall anmeldelser av grovt tyveri fra villa og leilighet sammenlignet med første halvår 2011 (fra 1883 i 2011 til 1876 i 2012). Anmeldelser av grovt tyveri fra hytte er derimot steget med 5,3 % fra første halvår i fjor til første halvår i 2012.

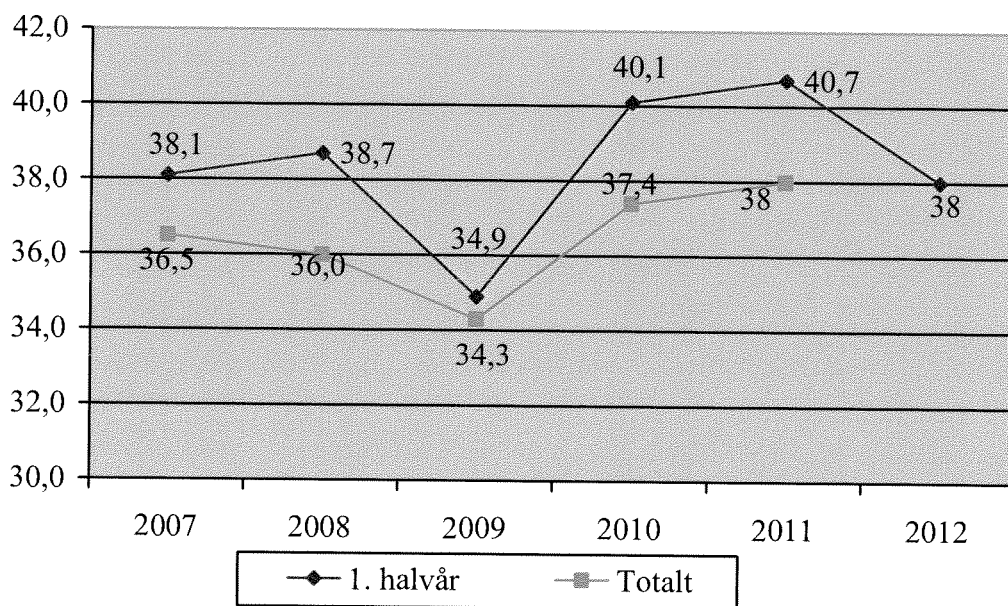
Antall anmeldte voldtekter (inklusive forsøk) fortsetter å øke. Pr. 1. juli 2011 var det registrert 552 anmeldte voldtekter og på samme tid i år var tallet økt med 15,6 % eller 86 saker til 638. Sammenlignet med tall fra 2010 er det en økning på 30,5 %. Antall voldsanmeldelser er også økt fra 6 474 i fjor til 6 697 pr. første halvår i 2012, en økning på 3,4 %.

Økningen i økonomiforbrytelser skyldes bl.a. antall anmeldelser for grovt utroskap, som økte fra 29 i første halvår i fjor til 213 i første halvår i 2012. Den kraftige økningen skyldes trolig en enkeltsak i Oslo politidistrikt ("Programblad-saken"). Antall grove bedragerier har økt fra 374 anmeldelser i første halvår 2011 til 538 pr. 1. juli 2012, en økning på 43,9 %.

3. Oppklaringsprosent

Regjeringen har som kjent fastsatt som sentralt mål at gjennomsnittlig oppklaringsprosent i landet som helhet for forbrytelsessaker skal være minst 38,0.

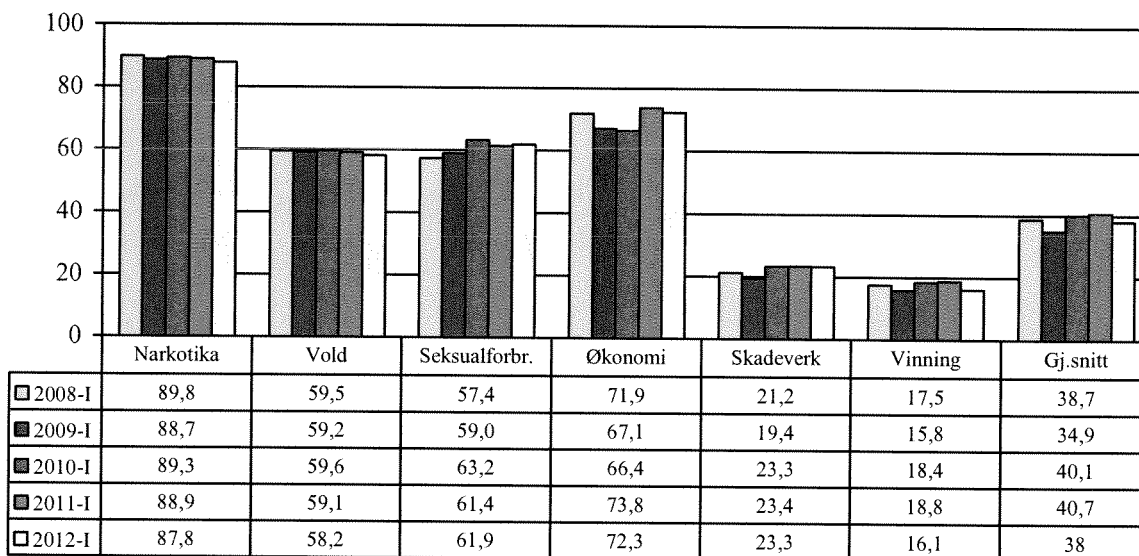
For første halvår 2012 var oppklaringsprosenten 38. Sammenliknet med halvårsresultatet i 2011 er det en nedgang på 2,7 prosentpoeng. Erfaringsmessig er oppklaringsprosenten i første halvår som regel bedre enn resultatet for hele året. Nedenstående graf viser oppklaringsprosenten (halvårs- og helårstall) for perioden 2007-2012 (*STRASAK JUS 319*):

Den gjennomsnittlige oppklaringsprosenten for forbrytelser må sees i sammenheng med sammensetningen av de påtaleavgjorte forbrytelsene. En høyere andel vinningsforbrytelser (som har lav oppklaringsprosent) og en lavere andel narkotikaforbrytelser (som har høy oppklaringsprosent) vil føre til at den gjennomsnittlige oppklaringsprosenten synker, jf. foran.

Grafen nedenfor viser utviklingen i oppklaringsprosent for hver av forbrytelseskategoriene (halvårstall):

Oppklaringsprosent – forbrytelsestyper (STRASAK JUS 319) - halvårstall

Etter å ha økt de to siste årene, er oppklaringsprosenten for vinningssakene gått ned 2,7 prosentpoeng sammenlignet med første halvår i fjor. I den forbindelse tilføyes at antallet påtaleavgjorte tyverier fra person på offentlig sted også har steget betydelig i første halvår i år, jf. foran om antall anmeldelser. Dette er forbrytelser som av naturlige grunner har lav oppklaring. Nedgang i oppklaring av voldssaker generelt er fortsatt en utfordring.

4. Saksbehandlingstid

4.1 Mål

For saksbehandlingstiden er det som kjent satt følgende sentrale mål for 2012:

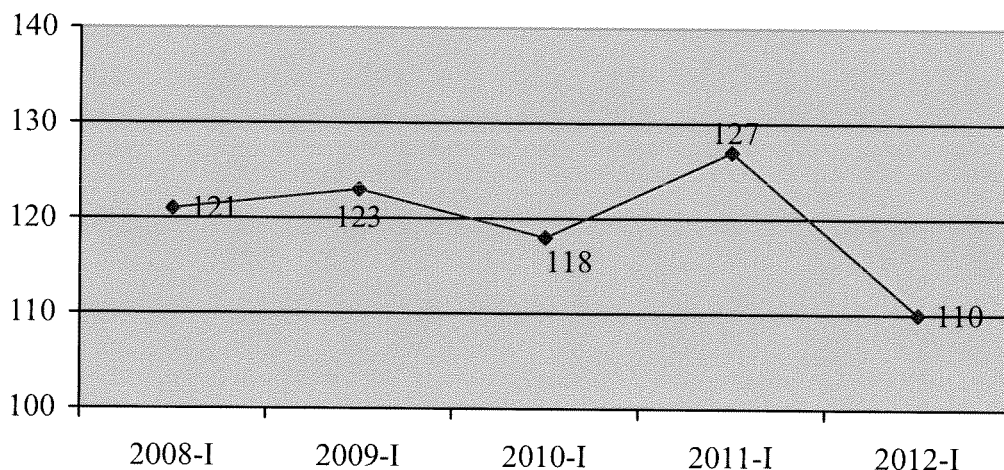
- Gjennomsnittlig saksbehandlingstid for oppklarte forbrytelsessaker skal, med unntak av de hvor det er fastsatt særskilte frister, ikke overstige 120 dager. Målet er et landsgjennomsnitt.
- I saker som gjelder legemsfornærmelse med skadefølge (straffeloven § 228 annet ledd) og legemsbeskadigelse (straffeloven § 229), skal saksbehandlingstiden ikke overstige 90 dager fra anmeldelse til påtalevedtak i politiet, med mindre hensynet til etterforskingen eller andre omstendigheter gir grunn til det.
- I saker mot personer som var under 18 år på gjerningstidspunktet, skal spørsmålet om tiltale avgjøres innen 6 uker etter at vedkommende er å anse som mistenkt.

Tiltalespørsmålet kan likevel avgjøres senere dersom hensynet til etterforskningen eller andre omstendigheter gjør det nødvendig, jf. også straffeprosessloven § 249 annet ledd.

4.2 Gjennomsnittlig saksbehandlingstid

Riksadvokaten vurderer – som tidligere år – resultatoppnåelsen for oppklarte forbrytelser.

Plansjen viser halvårsresultatene hva gjelder saksbehandlingstid målt i antall dager for oppklarte forbrytelser de siste fem år (*STRASAK JUS 319*)

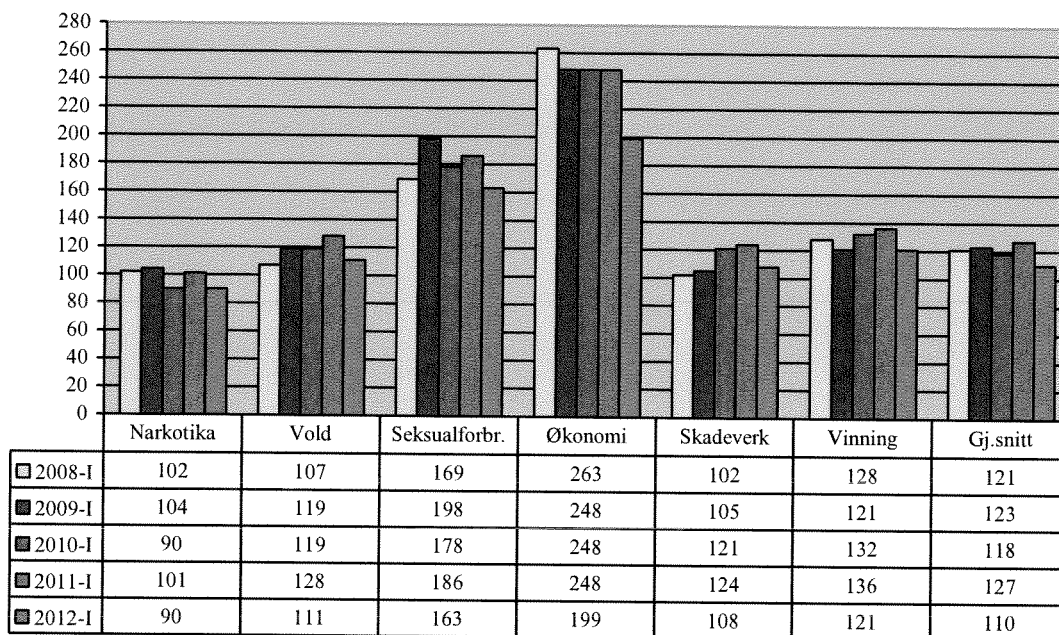
Pr. 1. halvår 2012 var gjennomsnittlig saksbehandlingstid for oppklarte forbrytelser 110 dager, dvs. godt innenfor resultatkravet og hele 17 dager kortere enn på samme tid i fjor. Det er verdt å merke seg at det ikke er registrert lavere gjennomsnittlig saksbehandlingstid tidligere. Som vist senere er det en nedgang i samtlige forbrytelseskategorier hva gjelder gjennomsnittlig saksbehandlingstid.

I motsetning til oppklaringsprosenten, har halvårsresultatene for saksbehandlingstid vært noenlunde sammenfallende med resultatene ved årets slutt.

De viktigste forutsetningene for rask saksbehandlingstid er kontroll over restansene, riktig prioritering og gode oppfølgingsrutiner både på etterforsknings- og påtalestadiet. Politidistriktene har i dag gode analyseverktøy, og det er et lederansvar å utnytte dette til motivasjon og oppfølging.

Gjennomsnittlig saksbehandlingstid varierer til dels betydelig fra sakstype til sakstype. Dette medfører at tilnærmet lik innsats i et politidistrikt sammenlignet med et annet vil gi ulikt resultat dersom sammensetningen av forbrytelsene er forskjellig, på samme måte som det gir seg utslag for oppklaringsprosenten.

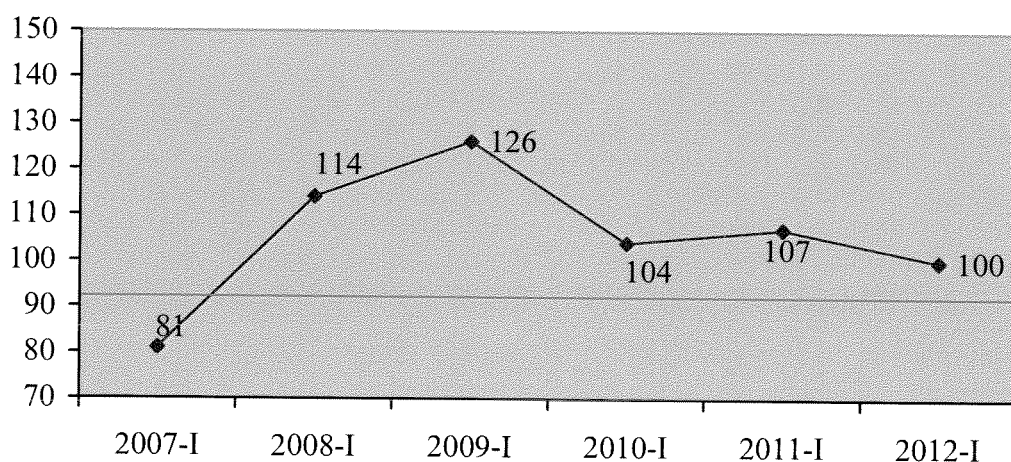
Saksbehandlingstid – forbrytelsestyper (STRASAK JUS 319) - halvårstall

Etter flere års økning i saksbehandlingstiden for oppklarte vinnings-, volds- og skadeverkssaker, er det i år en gledelig nedgang i saksbehandlingstiden for samtlige av forbrytelseskategoriene. Økonomisakene tar fortsatt lengst tid, deretter kommer etterforskning og påtalebehandling av seksualforbrytelsene.

4.3 Voldssaker med 90-dagers påtalefrist

Fristen på 90 dager fra anmeldelse til påtalevedtak i politiet gjelder for legemsbeskadigelse og for legemsfornærmelse med skadefølge. Resultatoppnåelsen måles for de oppklarte sakene (STRASAK JUS 605).

Pr. 1. halvår 2012 er gjennomsnittlig saksbehandlingstid for oppklarte voldssaker med frist 100 dager, mot 107 dager på samme tid i 2011 – og der årsresultatet for øvrig ble 97 dager. Resultatene fra og med 2007, jf. grafen ovenfor, er ikke direkte sammenlignbare med tidligere år. I 2007 ble det gjort en endring i regneprogrammet for JUS 605, som tallene er

hentet fra, ved at det nå tar med alle forhold i en sak, også der saken ikke er delt og gitt eget journalnummer.

Det er forskjeller mellom politidistriktene, selv om resultatene nå er jevnere fordelt enn ved de siste årene. Kortest gjennomsnittlig saksbehandlingstid – hvilket *ikke* er et mål – er 39 dager, mens lengst tid er hele 189 dager. 9 politidistrikter har en behandlingstid på 90 dager eller kortere, og 4 distrikter ligger over 120 dager. De fire distriktene som hadde et gjennomsnitt over 120 dager, hadde følgende gjennomsnittsresultater: 129, 139, 140 og 189 dager. Det vises for øvrig til tabellen:

	Innen fristen t.o.m. 90 dager	91 – 105 dager	106 – 120 dager	over 120 dager
Antall pd pr. 31.12.07	9	9	4	5
Antall pd pr. 31.12.08	5	7	7	8
Antall pd pr. 31.12.09	4	11	5	7
Antall pd pr. 31.12.10	14	5	2	6
Antall pd pr 31.12.11	11	10	3	3
Antall pd pr 01.07.12	9	7	7	4

4.4 Saker mot unge lovbrytere med 6-ukers påtalefrist

Fristen på 6 uker (42 dager) gjelder for saker der gjerningspersonen var under 18 år på handlingstiden (både forbrytelser og forseelser). Den er lovfestet i straffeprosessloven § 249 annet ledd.

Pr. 1. halvår 2012 var gjennomsnittlig saksbehandlingstid for de oppklarte sakene 30 dager, og 34 dager dersom en regner totalt antall saker (oppklarte og ikke-oppklarte). Alle politidistriktene var innenfor frist (oppklarte saker), og politiet har klart å holde seg innenfor frist i ungdomssakene siden 2006, hvilket er gledelig.

5. Restanser

Med volum sikter riksadvokaten til saker under behandling uansett alder. Med restanser menes saker som er eldre enn 90 dager (3 måneder).

Volumet av saker under behandling gir viktig informasjon om muligheten til å unngå såkalt "liggetid", og aldersfordelingen på sakene gir nødvendig informasjon om hvilken saksbehandlingstid som kan forventes fremover. En skiller mellom påtaleavgjorte og ikke påtaleavgjorte saker. I og med at saksbehandlingstiden regnes fra anmeldelse til påtaleavgjørelse, er det størrelsen på restansegruppen ikke påtaleavgjorte saker som vil ha betydning for måloppnåelsen for saksbehandlingstid.

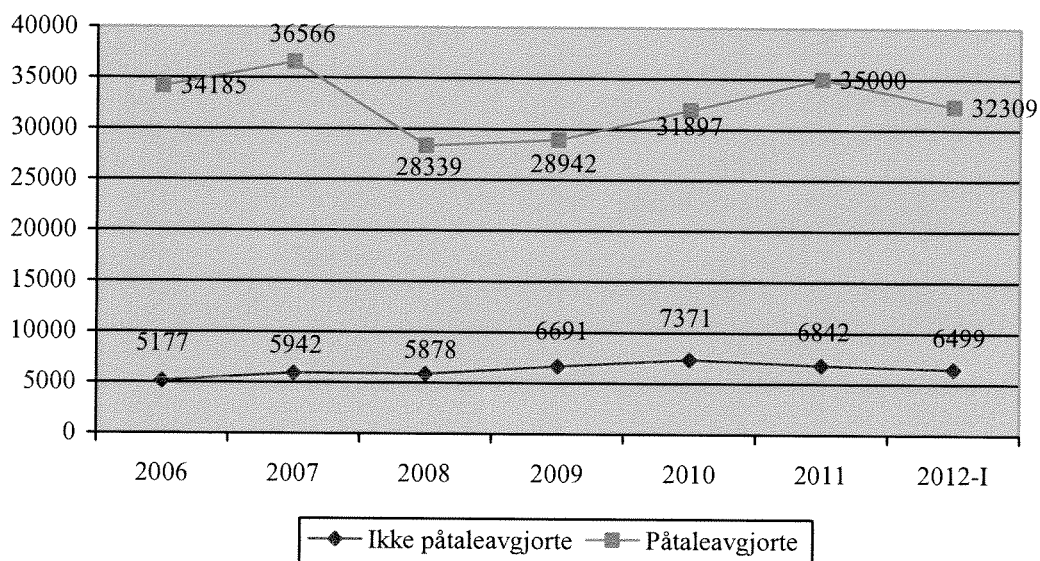
På landsbasis er det ikke kvantifisert mål for restansene, men det fremholdes i styringsdokumentene at lave restanser er en forutsetning for å nå målet om kortere saksbehandlingstid.

Utviklingen fremgår av tabellen nedenfor¹:

	Sum	0 – 3 mnd	3 – 6 mnd	6 – 12 mnd	> 12 mnd
15.08.2012	74 644	36 999	16 528	14 618	6 499
01.01.2012	77 792	40 063	15 958	14 929	6 842
04.07.2011	77 797	39 728	16 457	14 332	7 280
01.01.2011	82 606	40 656	17 760	16 819	7 371
01.01.2010	82 808	41 656	18 655	15 806	6 691

Restansene pr. 15. august d.å. er omtrent som ved årets begynnelse, med en nedgang på 84 saker. De eldste restansene – ikke påtaleavgjorte saker eldre enn 12 måneder – har gått ned med 343 saker, mens restansegruppen 6 – 12 måneder har en nedgang på 311 saker. Den yngste restansegruppen 3 – 6 måneder har imidlertid økt med 570 saker.

For restansegruppen påtaleavgjorte, ikke rettskraftige saker eldre enn 12 måneder er det en nedgang på 2691 saker fra årsskiftet. Det vises til grafen nedenfor (*STRASAK JUS 089*)²:

¹ Tabellen er basert på Strasad Jus089: Ved gjennomgang av resultatene for politiet i 2010 gjennomførte en ved Riksadvokatembetet en nærmere undersøkelse av statistikkgrunnet. Det viste seg at *forvaltningssaker* fra PU (Politiets utlendingsenhet) inngår i statistikken. Feilen er ennå ikke rettet opp, men i tabellen er sakene fra PU trukket ut. For halvårsresultatet i 2012 har PDMT laget et eget uttrekk pr. 15. august for Riksadvokatembetet. (Det tas ikke egen backup ved halvårskjøring.)

² For årene fom. 2008, se fotnote 1. Tallene for ikke-påtaleavgjorte saker for årene 2006 og 2007 er regnet ut ved Riksadvokatembetet.

6. Adekvat reaksjon

Som nevnt under pkt. 1 ovenfor, er riksadvokatens gjennomgang nå begrenset til den foreliggende halvårsstatistikk. En mer kvalitativ vurdering vil først bli foretatt ved årsrapporteringen, der riksadvokaten også har statsadvokatenes uttalelser å bygge på.

Enkelte av målene under adekvat reaksjon skal likevel kort omtales.

6.1 Konfliktråd

I styringsdokumentene for 2012 er det angitt at regjeringen ønsker økt bruk av konfliktråd for unge lovbytere.

Tabellen nedenfor angir halvårstallene for overføringer til konfliktråd de siste tre årene (*STRASAK JUS 322*):

Pr. 01.07.2012	2 228
Pr. 01.07.2011	2 307
Pr. 01.07.2010	2 731

Antall overføringer pr. 1. juli 2012 er 2 228. Statistikken skiller ikke mellom unge lovbytere og andre. Når en vurderer resultatet i forhold til målet er det viktig å være oppmerksom på at antall saker med gjerningsperson under 18 år har falt fra 11 780 i 2009 til 10 746 i 2010, 9 194 i 2011 og 8 850 i 2012 (halvårstall), dvs. en nedgang på hele 25 % de siste fire årene.

6.2 Inndragning

I styringsdokumentene for 2012 er det fastsatt at antall krav om inndragning av utbytte og inndratt beløp skal økes. Det vises til nedenstående tabell (*STRASAK JUS 625*):

	01.07.2009	01.07.2010	01.07.2011	01.07.2012
Utbytte strl. § 34	452	462	868	496
Utbytte strl. § 34 a	51	38	34	50
Totalt	503	500	902	546
Beløp (kun NOK)	43 891 362	134 078 740	78 017 404	42 883 463

Antall krav om inndragning av utbytte gikk kraftig ned 1. halvår 2012 sammenlignet med fjoråret, som dog var et år med et høyt antall krav i forhold til tidligere år. Inndratte beløp i norske kroner er også gått kraftig ned i forhold til de to siste årene. Statistikken registrerer rettskraftige inndragningskrav. Nødvendigvis vil det gå noen tid fra etterforskningsfase, påtalebehandling og pådømmelse – i en eller flere instanser – til rettskraft. Det innebærer at politiets innsats så langt i 2012 i begrenset utstrekning lar seg avlese av resultatene pr. 1. halvår. Beløpene vil erfaringsmessig variere ikke ubetydelig fra år til år.

7. Sammenfatning

Riksadvokaten har vurdert straffesaksbehandlingen i første halvår 2012 med utgangspunkt i tall fra Strasak. Omtalen er på vanlig måte i hovedsak begrenset til de målbare resultatene, og gjelder landsnivå.

Straffesaksutviklingen i første halvår 2012 sammenfattes som følger:

- *Oppklaringsprosenten* er 2,7 prosentpoeng lavere enn i første halvår 2011, og er nå på 38 %
- Gjennomsnittlig *saksbehandlingstid* for oppklarte forbrytelser er 110 dager i første halvår 2012, og hele 10 dager under målet om 120 dager
- Gjennomsnittlig saksbehandlingstid for *voldssaker med frist* er 100 dager i første halvår 2012, og er 10 dager over fristen på 90 dager
- Gjennomsnittlig saksbehandlingstid for *fristsaker med unge lovbrytere* er totalt på 34 dager i første halvår 2012, og er innenfor fristen på 42 dager
- *Restansene* for ikke påtaleavgjorte saker gikk totalt sett ned med 84 saker første halvår 2012. Det har vært en viss nedgang i de to eldste restansegruppene, mens den yngste gruppen 3-6 måneder har økt
- Antallet påtaleavgjorte, men ikke rettskraftige saker eldre enn 12 måneder har gått ned med 2 691 saker fra årsskiftet
- Antall saker med overføring til *konfliktråd* har gått ned med 79 saker, men resultatet bør sees i sammenheng med en nedgang i antall saker med gjerningsperson under 18 år
- Antall rettskraftige krav om *inndragning* av utbytte har gått kraftig ned i første halvår 2012, og inndratt beløp er redusert

8. Avsluttende vurderinger – utfordringer

Nedgangen i oppklaringsprosenten påkaller oppmerksomhet, tatt i betraktning at den vanligvis er bedre i første halvår enn for hele året. Årsaken kan formentlig tilskrives den kraftige økningen i anmeldte vinningsforbrytelser.

Det er gledelig at den gjennomsnittlige saksbehandlingstiden nå er godt under målet på 120 dager og at det er en nedgang i saksbehandlingstiden for samtlige forbrytelsestyper. Likeledes er det positivt at resultatene fra restansegruppen påtaleavgjorte, ikke rettskraftige saker eldre enn 12 måneder har bedret seg. Det er også en liten nedgang for restansene av ikke påtaleavgjorte dette halvåret.

Politiet fortjener anerkjennelse for å ha holdt seg innenfor frist i saker med gjerningsperson under 18 år siden 2006.

Politiet har fortsatt utfordringer knyttet til saksbehandlingstiden for voldssaker med frist, men resultatet dette halvåret er likevel bedre enn på flere år.

Tor-Aksel Busch

June Aasen
konsulent

Gjenpart: Justisdepartementet, Politiavdelingen
Politidirektoratet